

ЕПИСКОП ДАНИЛО (1927-2002)

Епископ будимски др Данило (Крстић) је уснуо у Господу у суботу, 20. априла, у Сент Андреји 2002г. Рођен је 13. маја 1927. године у Новом Саду. Права је студирао у Београду, а књижевност дипломирао на Сорбони 1952. године. Од 1954. до 1958. студирао је богословске науке на Академији Светог Сергеја у Паризу, да би докторирао на Харварду, САД, 1968. године. Замонашио се 1960, а 1969. године Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве изабрао га је за викарног епископа Патријарха српског, са титулом Епископа моравичког. Од 1984. године администрира Епархијом будимском, а 1988. године, бива изабран за епархијског архијереја Епархије будимске. Епископ Данило је био један од најобразованијих архијереја Српске Православне Цркве. У време његовог боравка у Београду, као викарног епископа Патријарха српског, изузетном ерудицијом и пастирском речју, одушевљавао је младе интелектуалце, нарочито студенте Београдског универзитета за Реч Господњу и Јеванђеље Христово. Богати богословски и књижевни опус владике Данила разасут је у многобројним публикацијама, часописима и књигама, објављеним како у Српској Православној Цркви тако и у издањима других сестринских Цркава.

БЕСЕДА

(Изречена уживо на трибини за време Частног поста)

ТРИ СПРАТА ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

Ми морамо, ради успостављања таласних дужина и терминологије, употребити неке слике, које помажу да уђемо у тајне Божије, јер слике су речитије, смисленије од речи. Пошто нажалост у нашем веку од толиких ужасних идеологија, постоји инфлација речи. Теологија тражи смисао, а наука овоземаљска, фактографска, она се само да кажемо, служи елементима овога космоса, али не зна ни шта је светлост, ни шта је електрицитет, ни магнет. Они се само служе тим већ створеним енергијама. А не пита се од куда то долази, ни куда то одлази, и који је смисао свега, личног живота и своје нације и целогa човечанства и целогa космоса.

Према томе могли бисмо ми Срби да кажемо ону почетну, дивну реченицу у прологу светог Јована богослова: “У почетку беше Реч (Логос) и Реч беше у Бога и Реч беше Бог” (Јов 1,1). Ми можемо да кажемо са великим С: У почетку беше Смисао и Смисао беше у Бога и Смисао беше Бог. Пошто нема речи без смисла.

Замислите сада да је цивилизација на 3 спрата, као један графикон. Први најнижи спрат је техника, са пијацом у центру. Други спрат је култура, опера, позориште, музеј уметности поред њега судница, болница, армија, демократске партије, школа. То су установе културе. Трећи спрат, највише вредности једне цивилизације су култови, вере. И сви ми имамо троспратни укус. Имате свој пијачни укус, коју врсту јела и одела купујете. Имате свој културни укус, коју врсту опера и позоришта волите, коју врсту сликарства у музеју, коју врсту медицине ако сте медицинари (јел и тамо има неколико трендова), коју врсту права ако сте правници, коју врсту стратегије ако сте генерали, коју врсту политике ако сте политичари. Трећи најважнији укус, верски укус, коју врсту вере ћете изабрати на трећем спрату. Овде је једна кратка лепеза: пошто свако мисли да је његова најбоља, ја ћу у центар да ставим православну католичанску Цркву. Од ње се одвојила на једну страну, на лево римокатоличка, на другу страну реформисана римокатоличка или сада зову протестантска. Иза римокатоличке ставићу синагогу за јевреје, а иза протестаната цамију за муслимане. Иза синагоге многобожије, стари Грци, Римљани, Словени и данашњи хиндуизам, а онамо иза ислама да ставимо будизам. Овамо иза многобожаца најкрајње лево, то је култ личности, Стаљин, Хитлер (ако нема правога Бога он има за бога шефа партије), а онамо крајње десно најгори култ иза будизма је сатанизам. То је најгрубљи избор тих светских религија и ту иде непрестани рат (грчки полемика, гр. *πόλεμος* рат) али аргументима философије. Тамо на трећем спрату нема топова, хвала Богу и у том погледу ту се надмудрују сви култови, сваки трвди да је он најбољи и зато нема компромиса, нагодбе.

На другом спрату ниже - култура је толеранција, трпељивост, уважавање туђих укуса и мњења. Тако идете у оперу, позориште, када вам се комад свиђа, а уважавате оне који ће доћи другог дана, којима се свиђа нешто друго. Дођете у музеј уметности и волите онога сликара, онај воли другог или кич, ви морате да уважавате његов укус. Када дођете у болницу, за исту болест, два лекара, две различите терапије, само консилијум многих лекара решава која је боља. Дођете у судницу исти параграф, два адвоката тумаче супротно, само судија са поротом решава који је ближи духу закона. Дођете у армију, за исти рат, два генерала, две различите стратегије, опет цео генералштаб решава која је боља. Уђете међу демократске партије, гласате за једну, а уважавате оне друге. То су да кажем, културне партије, плуралистичке које не обоготворавају своје лидере, као оне партије на трећем спрату.

Кад дођете на пијаци, на први поглед, није важно који је које вере, којег степена културе, минимални захтев је професионално или занатско поштење, да свако донесе свој плод (производ), поштено. Али ту нису само сеоски производи или текстине, ту је и клавир и авион и рачунар. А ако дуже изучавате пијаци, једног дана дођете и згозите се, људи се убијају на пијаци. Тек тада схватите да ту нема ниједнога човека, без некаквога Бога или *ерсамт*збога са трећег спрата и да је пресудно коју врсту вере сте изабрали на трећем спрату, јер ће она да утиче и обликује два нижа спрата вашег понашања. Тако да је култ неодвојив од културе и од свакодневног живота.

ПРАВОСЛАВНА-КАТОЛИЧАНСКА ВЕРА

Зашто је православно-католичанска вера најбоља, а не римокатоличка или протестантска (да не говорим о накрштенима)? Зато што она једина нема инквизицију. То разумеју сви без икаквога теолошког образовања, пошто је Бог дао свакоме човеку у савести глас Божији, да разликује добро и зло. Папа чим

се од нас одвојио он је спаљивао живе људе у име Христа. Калвин кад се одвојио од папе у ХВИ. веку и он је спаљивао у Женеви (мање можда али и он је то чинио). Лутер није био тако груб па је као што знате превео Библију на немачки, сељаци прочитали, па кажу: “Видите да Бог воли једнако све људе одозго”. И направе буну, устанак сељачки против грофова. Сад требало је да Лутер њих мири, па да каже рецимо сељацима: “Јесте тамо стоји да Бог једнако све воли, ми смо њему усиновљени, али пише и подај цару цареву, а Богу Божије (Мт 22,21). Ти као сељак немаш школовање, не можеш бити државник, овом мораш да плаћас порез јер је он већ кроз дуга поколења спреман за државништво”. И да је рекао овим грофовима: “Па то су прости људи, само ухапсите коловође и то има да се само распадне”. Не, он је изашао из папине јуридикчке школе, која гледа на Евангелији, као на збир параграфа, и рекао је: “Ви носите мач, вама је Бог дао власт, убијајте те сељаке као бесне псе”. То је рекао Лутер, а то је један инквизиторски благослов за убијање. Тако да знате, добро је што немамо инквизицију, и ако вам приђе неки језуит или било који протестант само му то кажите: “Ја не знам добро своју догматику, али знам један попа нам је рекао да је ваш папа у име Христа спаљивао живе људе”. Модерни, данашњи Његош би рекао, трагови им смрде ломачама, уместо нечовјештвом.

Замислите само кад је Тома Аквински који је био геније за његове услове, знао само латински (он је Франак, од Германа – Француза и Немаца пореклом). Тој раси, пошто су срушили стари Рим у V. веку, је требало 600 година да науче латински, и да онда отворе Болоњу и Сорбону. Али нису знали грчки оригинал као наш Свети Сава. Оригинал теологије је само на грчком. Чак и ако неко не зна јеврејски, сами рабини су 169 година пре Христа превели на грчки свој Стари Завет. Тако да имамо и Стари и Нови Завет на грчком. И кад је он (Тома Аквински) могао да каже овако једну грозну ствар, да ће једно од уживања блажених, светаца у рају бити, да они са балкона могу да посматрају и уживају садистички у мукама оних у паклу. Замислите ви те беде, тога нехришћанства. Јер основно што стоји у Евангелију Новог Завета, је да је то Евангелије - благовестије, радост. И тамо стоји, нарочито ми православни почињемо од тога да је свети Павле написао и упамтите: “Бог жели да се сви људи спасу” (1 Тим 2,4) и наравно даје свакоме шансу кроз покајање. И наши најхитрији и најуспешнији мисионари су ангели, који стижу тамо где никада наши мисионари не могу да стигну на време. Код Кинеза, код Инка, свугда, барем на смртном часу. Оне предсмртне муке се урачунавају свакоме човеку, нарочито који није чуо о Христу, као да је распети разбојник (онај који се покајао). Онда му бели ангео каже: сада ако се покајес чућес као онај разбојник: “Данас ћеш бити са мном у рају” (Лк 23,43) код Господа. Али и онај црни ангео проповеда своје анти-евангелије и каже: не, буди сам себи бог немој се никоме кајати и тако... И ми православни смо оптимисти и рачунамо да се већина кају и зато ће већина да буде и спасена. Мањина мазохиста који уживају да муче саме себе, сматрају да са сатаном добијају прави рај - њихов рај.

О ТРИ АСПЕКТА БОЖАНСТВА

Један београдски сликар Бојовић је насликао дивну слику, теологија. Али никада ни речи ни слике не могу бити примерени да говоре адекватно о Богу али помажу да се приближи тој тајни. Замислите сада једну слику са основом аква-марин (она дубока морска зелена боја). У центру је бело сунце, то је суштина божанства. Бело зато, да би било духовно (јел наше је жућкасто, створено сунце). То је вечно сунце божанства, суштина божанства. Ту на првом аспекту божанства, суштинском, слажу се јевреји, хришћани и муслимани, да је Бог суштински један. Други аспект божанства је личностни, персонални. Колико личности поседује то сунце као своју суштину. Ми кажемо три личности, Света Тројица и зато ћемо описати на тој зеленој основи, око тог белог сунца, три златна светлосна круга. То је Света Тројица. Први је Отац, из њега изблистава као муња, још један други златни круг светлости, то је Син, и исходи трећи, то је Свети Дух. Ту се сад јевреји и муслимани са нама не би сложили, они би остали само на једном светлосном кругу, и кад би се крстили, они би се крстили једним прстом а не трима. А ми питамо ту хоће и рабине онтолошко питање: “А кога би могао волети тај ваш самац Бог у вечности?” Ако је он био сам у вечности, пре стварања света онда би могао волети једино самога себе, онда би то био први егзистенцијалиста, први себичњак. А ми кажемо не, отисак божанства у човечанству је тај, да како је у божанству једноме ја, каже Отац Сину ти, и он Дух Свети, тако у свим језицима човечанства имате, ја ти он (ми ви они је изведено). То је отисак божанства у човечанству. Да је Бог био један самац, свако би мрмљао самоме себи. На латинском има једна лепа реч “солилоквиј”, то је кад лудак говори самоме себи, мрмља, и не може да успостави односе са другима. Наравно то нису неки докази математички то је само психолошки, а психологија човека је изнад логике.

Трећи аспект божанства који не зна римокатоличка ни протестанска да кажемо заједница, то је енергијски аспект божанства. Није енергетски, него енергијски, јер енергије зраче из тог белог сунца, кроз та три светлосна прстена, кроз Свету Тројицу, као дар Свете Тројице. Сад замислите један зрак бео али мало сивкаст (да не буде као суштина), то је нешто из суштине али није потпуна суштина. Суштина

божанства за нас православне је недоступна, непознатива и непојмива за све створене личности заувек. Зато је Бог по суштини мистерија вечна. Значи ми знамо само оне аспекте божанства - енергије које зраче из те суштине. Замислите један зрак огња божанске љубави (Срби имају две речи – ватра и огањ - ватра је створена енергија која није вечна а огањ божанске љубави је вечан). Други зрак је енергија мудрости Божије, трећи је истине Божије, лепоте Божије, доброте Божије, стваралаштва Божијег, самилости Божије, мириса нествореног Божијег. Сви ти зраци (најмање девет може да се наброји, а има их више) зову се заједно благодат Божија. То је благо-дато од Бога, коме? Људима. И сад замислите сваког човека на тој слици, као парче гвожђа које има своју орбиту, своју путању око тога сунца на даљину и које треба да упија те божанске енергије. Али ми сви имамо, свако на свом парчету гвожђа неко више, неко мање рђе. А рђа би била наши лични греси. Неко има више неко мање. Ти који су чистији морално, ти имају већу површину чистоте и брже упијају те енергије божанства кружећи око божанства. Оном парчету гвожђа које је дошло до усијања од енергије божанског огња, спада свака и најмања рђа и он у маломе личи на велико сунце. Тај је постао Бог, али не по суштини као Тројица. Ми се не можемо као парчад гвожђа никако приближити јер бисмо се истопили. Значи ми остајемо на својој орбити а Бог је нас створио да смо ненаситиви, божанских енергија. А кад је створио створену ватру која није вечна и створену светлост која није вечна, те две енергије су експлодирале и хладиле се у галаксији као планете и тад су почели да се шире време и простор. Имаш други велики бум, то је крај времена (боље је рећи него крај света). Зато је наше схватање времена линија - линеарно, А (алфа) и Ω (омега), А и III, почетак и крај. А индија и многобожци, они имају циклично схватање, кружно схватање времена. То је за нас митологија, где иде као последица и реинкарнација.

О БОЖАНСКИМ ЕНЕРГИЈАМА

Тако значи драги моји, мора се знати због чега ми постимо, која је то друга храна коју нама даје Бог. Он је сам рекао кад је разговарао са оном, Самаријанком а апостоли дошли (били су у граду да купе храну), па му кажу: “Хајде учитељу донели смо ти храну”. А он стално разговара са том женом. Па после Он њима каже: “Имам ја храну за коју ви не знате” (Јов 4,32). А то су те енергије божанства, нестворене енергије, којима је испуњено Његово тело. То је најглавнија да кажемо блажена ситост, ко то има. И Он је као човек свакако био гладан као и други, али имао је то што још други нису имали. Зато будући, кад ми васкрсемо, имаћемо такво тело као Он испуњено Његовим божанским енергијама и неће више уопште бити потребе за јелом овога створеног, космичког, нашега јеловника.

Значи од овога најближег сунца ове галаксије зраци стварају хлорофил, салату, жито итд. То је храна за наше тело. А од онога вечног сунца божанства, зраче енергије благодатне, то је храна за нашу душу. И зато амерички милионари и сви други цареви, Саудијске Арабије, они остају увек гладни, а не знају шта је, иако су јели и пробали све, сва уживања овога света космичког. Зато што не знају за праву, вечну храну, коју једино православни католичани имају, а то су енергије божанства у Његовом телу.

Тако да су ове слике које сам давао о овим енергијама Божијим нарочито важне кад је Христос рекао: “Ја сам хлеб са неба” (Јов 6,41). Римокатоличка црква и протестанти не знају уопште о чему Он то говори. Јер између онога белог сунца и она три златна круга светлости божанских Личности и нас парчади гвожђа који се као метеороиди вртимо око тог божанства сунца, је за њих (римокатолике и протестанте) ту неизмеран јаз, понор. А ми у нашој православној теологији трећег аспекта божанства, кажемо да су то нестворене енергије које зраче и оне чине да је премостив тај јаз, да зрачење божанских енергија до нас допире, и да ми већ можемо почети живот вечни упијајући енергије огња Љубави, блиставости Његове мудрости итд.

Зашто Христу није било потребно школовање. Па у Његовом мозгу од детињства већ је свезнање Божије. Он је само тога постајао све више свестан. Кад је био дечак од 12 година и постављао питања рабинима (Лк 2,46) они су се чудили. Како у том узрасту он може да пита тако дубока теолошка питања?

О СИНУ БОЖИЈЕМ

Само је један од Тројице, (средњи златни круг са слике) Син Божији, сишао у утробу Јеврејке девојке и постао човек, а не и Отац и Свети Дух. Тај први божић (празник његовог рођења у телу на земљи), пресеца линију времена на земљи на векове пре Христа и на векове после Христа. Он је Богочовек за нас. Он је сакрио ту своју божанску светлост, личност божанства под своју људску кожу. Зато Срби зову тај празник генијално божић, значи родио се Богић а не Јеврејче. Његова Мама је Јеврејка, зато је она Богородица јер је Бога родила у људском телу. Он има два рођења. Прво у вечности, као Светлост од Светлости без матере само од Оца. Друго рођење на земљи, као човека, само рођење од Матере која је без мушкарца оца зачала Њега од Духа Светога. Тако је он двоструко безгрешан и као Бог и као човек.

Мојсије је видео Огањ на купини како пламти, а он је знао сву магију и науку Египта. У подне нема грома, а та купина пламти ли пламти а лишће остаје зелено. Да је то била ватра овога света, она би је одавно унштила у пепео. И зато се он приближио да види то чудо. И из тог огња чуо је “Ја сам Бог отаца твојих” (ИИ Мојс 3). “Како ти је име?” питао га је. Отприлике оно Јахве (JHWH) јеврејско, преведено на грчки ὁ Θεός, (о Он), битијући, онај који је вечни, Ја јесам. Иди кажи Јесам те је послао. Значи име Бога је садашње време од глагола бити, а не био сам и бићу. Он је увек вечно Јесам. Он је у глаголу бити, Света Тројица, Бог, а ми смо у глаголу постојати, унутар космоса где постоји време и простор. Значи Бог почиње да постоји тек откако се родио Син Божији на земљи. Он је увек битисао, али сад је он ушао и у наше постојање. То могу разумети само философи, који разликују, рецимо на немачком зајн (sein) и верден (werden) - бити и постојати. И тако ми разликујемо битијући и постојећи, то што је онтологија.

Син Божији се легитимисао на преображење пред три апостола, да Он није неки јеврејски рабин, него она Његова сакривена под људском кожом, она божанска личност, као светлост нестворена пробила је и кроз кожу и кроз одело и најспособнија тројица (Петар, Јован, Јаков) су пали (Мт 17,6), али ипак нису ослепели као будући Павле (Савле) на путу за Дамаск (Дап 9,3-9), који је изненада видео Христа да оригиналу и ослепео за три дана. Зато ми имамо утешну награду, наше иконе, да се приближимо па да кажемо: “Ми Боже нисмо још постигли чистоту срца да те видимо ни као Павле и да ослепимо (ми бисмо можда пали мртви), зато ти се приближавамо да целивамо ту Твоју слику на земљи, а Ти видиш на небу да ми желимо Тебе лично да целивамо”

НОВО У НОВОМ ЗАВЕТУ

Ново у Новоме Завету је то, да први Адам није могао да прође кроз неко дрво или стену у Рају, пре греха. А Нови Адам има биолошки као наше тело, али са једним плусом, са једним додатком са новом способношћу, да напусти тело своје Маме без реза царскога, и она бескрвно и безболно Њега рађа и остаје девојка. То је нова способност, да Богочовек може да прође кроз друго физичко тело. Тако он може касније да прође кроз камену плочу из гроба, који остаје запечаћен. Улази кроз закључана врата, што Тома није веровао док није дотакао (Јов 20,27). Он о вазнесењу без икакве леталице, ракете, напушта овај космос, што значи да он својим телом пролази кроз усијане звезде и кроз хладне пустиње космоса. То је нешто ново у човечанству, уопште у овом космосу. Значи он је сада ван простора и времена на небесима. А Енглези имају две речи: “ску”, то је небо, овај космички простор, а “хеавен”, то су небеса (код нас небо у множини). То уопште није простор. То је интимност и близина ангела. Па почиње небеска хијерархија: ангели, архангели, престоли, власти... па на врху, херувими и серафими они су најближи Богу и зато се сликају серафими са црвеним крилима и црвеним лицем, јер су они најближи огњу божанства и напуњени су тим огњем божанства да су све црвени у лицу.

Тако да је то нешто ново, да је наша вера Новог Завета, изнад очигледности науке и магије. Хемија и магија, очигледне формуле моћи, могу да се злоупотребе (оним сељацима који не знају те формуле) и могу да им се ти магионачари, хемичари наметну за богове. А наша вера је изнад очигледности (где нема слободе), наша вера новозаветна је у атмосфери слободе, а то значи чудеса и нечег непојмљивог за научну логику. Није ни сатана нашу пребабу Еву силом натерао да она загризе оно забрањено воће. Она је онако лаковерно, лакоумно да кажемо глупаво али слободно поверовала да је он бољи пријатељ него Бог и зато је загризла. Она је размишљала: “Што да ја учим школу код Бога? Ја ово поједем, магиски и одмах постајем свезнајућа као Бог” (Пост 3). То је било искушење Еве и Адама. Тако ни Христос неће никога силом натерати да иде на причешће. Значи после оног пада на испиту под оним дрветом познања добра и зла, имамо поправни испит, цело човечанство под Крстовим дрветом на ком је распет Богочовек који каже: “Ја вас волим до жртве и умрећу за вас, и Отац мој вас воли и бићете као богови, где сам Ја и Отац мој, али вас молим да на моје обећање верујете барем онолико колико је ваша прабаба Ева веровала на ђаволово обећање (а он је исто шаптао: бићете једнаки са Богом)”.

Ето зашто у православној Цркви остаје слобода. Код нас нема инквизиције. Зато ми учимо, наше краљеве и царе да нема смртне пресуде. Па кажемо цару у Русији: нека он буде у прогонству у Сибиру, тамо нека вама бесплатно ради, а ми попови очекујемо да се он у старости покаје. А у то време (ХВИИИ. век), док је у Руском царству био законик без смртне казне, тобож у културној Француској после револуције, гиљотина ради пуном паром. Зашто је то њима изгледало хумано? Па зато што је пре тога папа живе људе спаљивао на ломачи. То је та грозна Европа тобоже културна. У односу на Византију то је варварија. Чак и наш Душан је у имао законнику нешто да одсече руку, никад није имао спаљивање.

О СВЕТОМ ПРИЧЕШЋУ

Ето драги моји, то је шта је ново дошло, да је Он сада, истовремено ван простора и времена својим телом и да може истовремено да буде под небом иста тајна и под непцем иста тајна. Под небом тако “ундер тхе ску” (мислим у Јерусалиму, Београду, Москви, Токију, Вашингтону, Јоханезбургу) ту су 1.000 миља између олтара, али на сваком олтару православне цркве, хлеб и вино се промени у Тело и Крв. Али нема толико хиљада телеса Христових колико има олтара. То је увек оно једно Тело, ван простора, које може да буде истовремено на много места и да остане једно. То је надлогика, то је наша мистика. И зато нама не треба римски папа као Његов вице-христос, као заменик Христа Бога, јер је он у свакој парохији и телесно присутан. А овде под непцем, мало “небце” (пре Вука је било јасније, непце је небенце, то личи на мало небо) се тај хлеб променио у Његово тело.

Он је рекао: “Ја сам хлеб са неба” (Јов 6,41). Његово тело није са неба, шта је тај Ја сам хлеб са неба? То је она светлост златна вечна Божанска, која је сакривена у Његовом телу. То је нама причешће и храна. А ови кажу (по логици Аристотела на нивоу очигледности науке овога света): “Ако ви верујете да се хлеб и вино претворило у Тело и Крв, онда господо хришћани, ви сте људождери”. А ми кажемо: “Не”. То је оно да је наша вера изнад очигледности. Јер то парче хлеба које се промени у Тело Христово и даље има облик и укус хлеба. И та Његова Крв и даље има укус вина, зашто? Па да би остало простора за веру, за слободу, иначе би то била принудна хемија где нема слободе. И онда би дошли неверници у олтар, па кад би то видели они би морали да верују.

Ето без таквога школовања без такве веронауке, су биле наше две три прошле генерације, незналице тоталне. Били су само до другог степена. Дошли само до културе, до академије наука а нису знали да су попови изнад њих на трећем спрату, увек. Чак и онај сељак који је имао православно веру и он је изнад наших академичара који су били атеисти, нису знали шта је изнад њих, трећи спрат.

Тако значи једите тај хлеб, значи гризите, али ми не можемо прегрести својим зубићима оно тело које иде кроз камену плочу из гроба. Свака и најмања честица (мрвица), биће опет цело тело Христово под непцем. То су само центиметри раздаљине, а како његово историјско тело (од 180 цм. отприлике) може да стане у једну тако малу мрвицу? Ми то не знамо, ми само тврдимо тајну, а не да је објашњавамо, јер она се људском логиком не може објаснити. Ми се само бранимо од ове логике која каже: “Ви сте онда људождери”. Не, ми кажемо и најмања мрвица биће цело Тело Христово. Значи ми нисмо да Му одгриземо неко парче меса или лочемо његову Крв, него за те енергије божанства сакривене у Његовом Телу. То је наша храна на причешћу. Храна за дух наш, а ми смо сви створени налик на Бога. А када фактографска наука, ова незнајућа, боље рећи незнабожачка каже да је смрт природна, ми кажемо: “Не уопште!”. Нико не жели да умре, и сваки човек има нормални апетит ка бесконачном животу. Откуда то? Откуда смртна природа може да усади у неко биће свест, савест и жељу ка бесконачном животу, ако је она сама смртна? Тако да једно дете живи као Адам у Рају, оно још не зна уопште да ће умрети. Па и кад сазна оно каже: “Види то се само бакама и декама дешава”. Па после пубертета кад сазна да мора умрети онда се тражи лек против смрти. И онда се чује само да је тај Исус васкрсао. Нема ни један други од богова: ни Мухамед, ни Буда нико није васкрсао. А Тома га је дотакао, значи није био фантом. (Јов 20,27)

Као што је оно рекао свети Павле: “Бог жели да се сви људи спасу” (1 Тим 2,4), тако тај исти Павле говори философима на Ареопагу у Атини: “Пистин парасхон пасин (πίστιν παρασχὼν πᾶσιν)” - “Веру је дао свима” (ДАп 17,31) Бог, тиме што је васкрсао свог Сина из мртвих. Јер ако већ немамо лека против смрти, онда да барем нађемо некога ко је васкрсао. А причешће је код нас лек против смрти. Јер је Он рекао: “Које једе моје тело и пије моју крв...” (у Њему се то састави као у путиру, цело Тело Христово), не каже: “Имаће живот вечни”, него “Који једе моје Тело и пије моју Крв има живот вечни” (Јов 6,54). Већ има! То је привилегија православних католичана, да они већ могу да почну живот вечни.

Ето ми не знамо колико смо само богати. А словени су ту исто генијално рекли да је само Бог богат. Корен придева богат је Бог. А за Немце је раихерменш (Реицхерменсцх) онај који има царство земаљско (исто је рицх енглески). Ми смо богати када имамо Бога у себи, (који је постао човек) када имамо Њега у причешћу у себи и када постанемо храм Свете Тројице, пошто је Он неодвојив од Оца и од Духа. И после причешћа ми постајемо, ако смо очистили срце, храм Свете Тројице. Значи Бог је нас створио да се усели у нас. Ви знате како је Војислав Илић описао Тибула, који се заљубио у своју мраморну статуу, да је полудео. А Бог се заљубио заиста, у живе статуе, јер сваки је уникат и Он жели да се усели у њега.

Зато ми постимо. Ми благосиљамо и ово је добра космичка храна. Ми нисмо као неки богумили или манихеји који кажу да све што је створено и што је материјално да је то од сатане, да је то проклето, а само је као душа ту у тамници заробљена у материјалном телу. Уопште не. За нас је тело од Бога створено као и душа и дух, створени дух.

ИСТОРИЈА СВЕТОГ ПРИЧЕШЋА

И када нама кажу неки римокатолици (паписти) овако: јесте каже (у ХВИ. веку језуити), ми признајемо да код вас православних се хлеб и вино промене у Тело али ми не можемо доћи код вас на причешће. Зашто? Па зато каже, то је отприлике овако, као кад у народној банки имате велике полуге злата. Али тамо мора да буде жиг народне банке. Ви имате право злато, праве полуге али нема на њему жиг папе римскога. Замислите, за њих је папа важнији од Христовог присуства. То је формализам јуридикчки и латински. А кад су дошли ти полуварвари - ти Французи и Немци и освојили Цариград у ХИИИ. веку у доба светог Саве, они не само да су силовали жене и калуђерице као варвари, него су бацали и наше причешће, под ноге (као то није никакво причешће). А у нашој Цркви увек је било светих људи, то су чиста срца који виде Бога. А шта то они могу видети? За време литургије (када се оно пева: "...и молим ти се Боже наш..."), кад попа каже: "И сотвори да овај хлеб буде Тело Христово, и учини да се ово вино промени у Крв Христову", у то време или неко види да силази светост божанска таворска, па то парче хлеба одједном блиста јасније него сунце, или виде да силази као Огањ на духове (силазак Светога Духа на апостоле). И то су Оци видели да у латинским црквама нема. Значи за нас је понашање православно католичанске Цркве кроз историју, опис граница причешћа. Да су Оци наши видели у ХИИИ. веку да то силази и у римокатоличкој цркви они би рекли: и то је права Црква а ове поделе, то су само неке политичке и професорске цепидлаке. И оно би ишли тамо на причешће. Зашто? Јер за нас, православне свете људе неодољиви магнет је Тело Христово. Нема никаквог ауторитета изнад Њега, неки васељенски сабор, да ти не можеш ићи тамо због неких јуридикчких жигова или не знам шта.

Да су они видели они би тамо ишли, а пошто нису ишли, ми знамо да и нема тамо. Једини случај је био на неком острву у ХВИ. веку, Додеканез Сантин, који је био дуго под окупацијом млечана - Венеције, а тамо су људи били тако доста слабог карактера. Али ви знате да је и у Тивту и у Котору кроз Далмацију било цркава, да су исто у нашу православну Цркву натуралисилом и један олтар римокатолички, на западну страну. Наравно да наши нису ишли код њих на причешће, али говорили су, па то је исто, ви ћете да се молите са ове стране ми са оне и тако... Али ту на Сантину био је један једини случај у историји наше свете Цркве да су ти Грци ишли код латина на причешће и ови код њих. Али ми кажемо, то је само изузетак који потврђује правило.

О ТРИ ЉУДСКА КОМПЛЕКСА

Замислите Син Божији који још Еви обећан да ће доћи да је ослободи да згази ону змију и да их врати у Рај, нас је ослободио три комплекса.

Авраам је први верник. Сви су били многобожци заварани од демона. И сад Бог приступи њему и каже услов: "Ако верујеш у мене има да напустиш свој град, своје богове и да поћеш за гласом мојим Божијим" (Пост 12,1). Они питају: "А зашто је баш јеврејски народ само изабран?" Па није то био изабран јеврејски народ, био је изабран један човек, једна личност, исто многобожац као Кинези или црнци. Можда је Бог и пришао раније неком Кинезу или црнцу, али онај није хтео да остави своје богове и своје родно место. И зато је Авраам први пример човека верника у једнога Бога. И ми хришћани смо његови синови, наследници, по оној вери коју је он имао пре него што је постао ритуално, обредно обрезани Јеврејин. Он је постао касније Јеврејин кад се обрезао. И био је отац Јеврејима и Арапима преко семена, преко две жене. Јеврејима преко Саре и Арапима преко Агаре. А ми смо духовни синови његови, по оној вери коју је он имао пре, приликом сусрета са Богом. Тако да је речено Аврааму: "У твом потомству ће се јавити тај Ослободитељ од смрти". Па онда се сузило, Давиду је речено: "У твојој династији ће се јавити". Али је Он темпирао да дође онда кад су Давидовићи били без власти, под окупацијом Римљана. И тако је Јосиф био из те династије дрводеља. Син Божији, Син свемогућег Бога, Цар небески долази да буде на земљи обичан радник, дрводеља да ослободи људе од комплекса ниског положаја у друштву, као да је то нешто прљаво. Други комплекс од којег нас је ослободио је тај, да већина људи страдају што немају високе дипломе, високе школе, факултете. Зато је он намерно изабрао 12 рибара, сељака за прве Владике и њима је открио оно што најшколованији доктори медицине, философије не знају, шта је после смрти. То се зове откривење, кад нешто Бог зна што не може људска наука да зна. А Он каже: "После смрти је живот вечни, душа је неуништива ако се окрене Богу, а и тело ће се касније спојити, васкрснути, спојити са душом". Трећи комплекс од кога нас је ослободио Господ то је страх од смрти, а од тога пате сви људи и најбогатији цареви и милионари. Од тога комплекса нас је ослободио кад је умро за нас на Велики Петак а у недељу ујутру васкрсао и Тома додирнуо итд... И у том погледу то је највећи поклон, трећи, да немамо страха од смрти. И ми хришћани верујемо да је наша смрт нама за леђима. Кад је нас попа погњурео у воду ми смо тада умрли. Кад нас је три пута у име Тројнице дигао ми смо тада већ васкрсли. А ово што је пред нама то је само један физиолошки растаок душе и

тела који је трагичан и одбојан и одуран, нико не жели да умре, али они који имају веру они могу мирније то да пређу.

О СВЕТИМ ИКОНАМА

У другој заповести стоји: Не чини себи никаквога идола, нити му се клањај и тако. А том истом Мојсеју исти Бог наређује (2 Мојс 20): “Направи ми скинију,” (портабл храма), пошто су Јевреји били номади. Свака породица је путовала, имала свој шатор. Тако каже, направи ми један велики шатор у средини, једну завесу, да прави две собе и на тој завеси да буду извежени ликови ангела. Замислите а онамо стоји, не смеш сликати ништа ни што је на небу ни што је на земљи ни под земљом. Од једном тај Бог за протестанте изгледа противречан. Како Он сада наређује то. Зато то протестанти пређуте. А ми знамо.

Ето то је радост хришћана када насликамо Христу црвено и плаво одело, јер наше иконе су теологија у боји. Прво одело црвено значи да је Бог, јер црвена је огањ љубави а он је Бог љубави а плаво, поред тога друга хаљина значи да је и човек. Јер наша средина је плава: небо, океан и магла. Црвено-плаво значи Богочовек, а Богородица Марија супротно. Прво плаво одело, она је човечанско биће, а поврх тога црвено, она је као та купина несагорива (коју је Мојсије видео), загрљена огњем љубави споља али несажежена. Па онај златни круг рекох указује на преображење. Али само Њему (да бисмо Христа Бога Богочовека разликовали од других светаца), уписујемо један Крст, у оном златном кругу, две линије горе изнад темена, две линије на лево, две линије на десно а не можес четврти доњи крак Крста да насликаш од врата Христовог. И сад у та три места имамо три грчка слова: омикрон, (о мало), омега (ω, о велико) и н (ν): Ὁ Ων, то је “дер Сеиенде” Швабе би превеле битијући, ми кажемо на српском од глагола бити онај који је вечан. А мора да буде изван тог златног круга историјско име ИЦ/ХЦ почетак и крај. Почетно и крајње слово - Исус Христос. Тако да нема иконе без имена. Зато ми православни кажемо да иако је нека икона барокна (кад су цртали ружне иконе и не тако духовне), боља је и та било каква икона него беле зидине џамије или синагоге. Јер они не верују да је Бог постао човек а нама је то најважније. Зато су заставе православне цркве иконе које значе да је Бог заиста постао човек. А да је онда био степен технологије или фотографије ми бисмо данас имали фотографију Исуса Христа. Зато ми кажемо протестантима: ако ви заиста Њега волите, зар не бисте ви волели да знате како је Он изгледао. Он није био неки фантом.

ПЕТ ТИПОВА ЉУДИ

Имамо 5 чула и 5 типова људи у Цркви. Једни су нарочито осетљиви на слух. За њих је најважније шта попа проповеда и како се чита Евангелије и шта пева хор. Други су визуелни типови. За њих су најважније фреске и иконе. Трећи су олфактивни типови, јаки на нос. За њих је најважније кад попа кади. Зашто? Јер онај већ добар мирис овоземаљски од смирене је само носач нествореног божанског мириса, који није од овога света. Јел ти људи олфактивног типа они осете присуство Божије само кроз тај божански мирис. Четврти тип тактилни, су ови што јако осећају додир, чуло пипања, то су рецимо велики мистичари као Марија Магдалина која дотакне ноге Христове и добије све енергије божанства. Она кроз то осећа присуство Божије. А већина људи углавном имају најразвијеније чуло укуса и зато је речено: “Окусите и видите како је благ Господ” (Пс 33,8). Значи кроз причешће је најинтимнији однос са Богом.

И сад протестанти одбаце иконе, одбаце кадионицу, не верују да неко Њега може да дотакне, не верују да се хлеб и вино промени у Тело и Крв. Они сматрају да је то само као нека успомена – даћа на Христову смрт. Неки протестанти – лутерани су мало ближи, али они кажу зависи то од твоје вере. Ако ти заиста верујеш, онда тај хлеб под твојим уснама постаје Тело и Крв а ако не верујеш неће бити. Тако да они после тог њиховог причешћа баце све оне елементе светога причешћа и онај хлеб и оно вино које евентуално може да буде за верника причешће. Ту се види да је код нас вера објективна, независна од вере. Због Цркве која верује, због оних неколико који верују унутра (у Цркви) то је објективно дато, јер је рекао: “Где се двоје или троје саставе у име моје ја сам ту” (Мт 18,20). А то значи и телесно ја сам ту присутан под видом хлеба и вина. И каква скромност да он узме најобичније елементе, хлеба и вина да буде тако лако да са Њиме имамо заједницу. То је комунија на западном латинском језику, заједница.

ЕЛИТИЗАМ СТАРОГ ЗАВЕТА

У Старом Завету имаш неки елитизам. Елитизам је утолико што нпр. само Мојсије иде на врх планине, да се сретне са Богом. И Бог њега стави у неку раселину, пећину и каже: “Не можеш ме видети са лица него само од позади”. А то значи, не можеш видети моју суштину, него само моје енергије које зраче из те

суштине, а то је она светост бесконачна. Значи прост народ је у пустињи на најнижем нивоу. Оних седамдесеторица као неких вођа, судија, су се мало на подножју уздигли. И када је Мојсије сишао доле, са оним плочама (10 заповести), и кад су га видели, нису могли да гледају у његово лице, пошто је оно још одблиставало светлост нестворенога божанства. И то је њима боло очи. Зато је Мојсије морао да стави некакву мараму док то није уминуло. Али само Мојсије иде горе. А за прост народ оних десет заповести, то је као за нас 12 тачака Символа Вере. То је минимум за сваког сељака да зна православну теологију. Тако је било 10 заповести за простога јеврејина да зна.

За нас је најважнија ствар ићи Богу који је сишао на земљу и постао наш Брат. И нема више елитизма Старога Завета, сада свако прилази највећој светињи која блиста јаче од сунца. Оно што је Мојсије видео на врху планине то се може видети у олтару под условом да имамо чисто срце. А свако долази. Ми попови, или патријарх рецимо, он се само први причести, али мора да последњем чобанину исто да пуно Тело Христово и Крв. А чим се папа од нас одвојио 100 година касније, он је понизио лаикат, народ и рекао: вама је доста пола причешћа. А ми попови само имамо цело. А као да је Христос то предвидео на Тајној Вечери и кад је давао тело није рекао једите сви, а кад је узео часу рекао је: “Пијете из ње сви” (Мт 26,27). Као да је предвидео да ће ХИИ. векова касније паписти да понизе народ. И зато се код њих појавио мит о гралу, о једној здели у коју је наводно узео (неки витез, или Јосиф од Ариматеје) мало Крви Христове и то сакрио од попова у неком замку, и као тамо може доћи лаик, само као који је чист витез као Парсифан. Та легенда не може никад да поникне на православном религијском тлу, пошто код нас сви имају пуно причешће као попови. То је могло да никне само тамо где су били лаици ускраћени од пуног причешћа и Крви Христове.

Секташ је на пример онај који зна само један сектор Библије. На пример, баптисти само крштење, суботари само суботу, ... А православни је добио откривење од Христа Бога, кад је он после васкрсења дунуо на нешколоване апостоле и рекао: “Примите Духа Светог” (Јов 20,22) и тада им је отворио ум да без школовања разумеју правилно Свето Писмо и да га тумаче. То је један дар који иде преко владика и попова до данас. Тако да нисмо ми паметнији од римокатолика по ИК (интелигенце коэффициент), него ми имамо Свето Предање. И ми нећемо да мењамо ништа што је остало од светих Отаца. То је један надразум. Што је рекао свети Павле епигносис (ἐπίγνωσις). Гносис је знање а епигносис је надзнање, које је дато као поклон нешколованим апостолима а преко њих и нама. То нам је Бог открио и дао нам је све. То је поклон и нема краја нашем расту. То је она реч на грчком, “акорестос” (ἀκόρεστος) - ненаситив. Човек је створен ненаситив божанских енергија. Ми се овога од сунца створеног, салате и жита и мяса можемо наситити, али оних енергија ми нормално желимо још више мудрости од Бога, још више љубави у наше срце, још више лепоте у наше очи и ту нема краја.

СВАДБА ЈАГЊЕТОВА

У Јеванђељу не пише, то је један песник рекао да ће бити свадба Јагњетова да је он Женик, а Црква (цело човечанство) је невеста. Има четири речи грчке за љубав: Агапе (ἀγάπη) - на старом грчком, духовна љубав између свете Тројице, у коме нема никакве примесе полности. (Зато би ја желео да се врати словенска реч љубов. Бог је Љубов, та љубов Христова, је та духовна љубов, а да љубав остане за човечанску љубав.) Филија (φιλία) – љубав пријатељска, братска љубав (ἀδελφική στοργή) и ерос (ἔρως) човечанска љубав.

Значи он нас воли четирима љубавима истовремено. Агапијском као Бог наш Творац и као наш Пријатељ и као наш Брат и као наш Женик. А Женик и невеста остају у девичанству, док супруг и супруга је спрега, где престаје барем биолошко девичанство. Али треба да остану у целомудрију, верни једно другом. Замислите то се зове целомудрије - цела мудрост је да муж и жена остану верни један другом, као Христос Цркви. И онда си спреман да се ожениш ако си спреман да умреш за ту девојку, као Христос за Цркву. И ти да се удаш ако си спремна да умреш за њега, као што мученици у Цркви умиру за свога Женика.

Али у Рају после пада, ерос се раздваја на мушко и на женско и сада Адам први пут види Еву и као полно биће. И зато је Бог, кад их је истерао из Раја, предупредио сатану који је замислио да ће они када буду изгнани, од очајања да се обесе. А Бог је предупредио и рекао: “Рађајте се и множите се” (Пост 1,28). И зато се то зове полни живот. Ми Словени кажемо пол - два пола, две половине човечанства, а Латини кажу два секса, то су два сектора, јел Бог је пресекао човечанство на два секса. И сада то сједињење мужа и жене, једна екстаза, која ако је у сарадњи са Богом, онда су они сарадници да трећа личност дође у свет. Али Бог ствара кроз љубав маме и тате, Он је главни Творац нове личности. Јер је Он највећи Вајар који свара живе статуе, а свака је уникат (то се види отиском палца). И то је била утеха у долини плача после изгона из Раја, да се у тој екстази мушко и женско предају један другом, до потпуног “самоодавања” кажу Руси. То је утеха, а поготову награда кад се роди дете, онда каже се жена заборави све своје муке. И зато је брак прва света тајна после изгона из Раја.

Али Ева је могла да буде послушна под оним дрветом, и Адам. И да су били послушни они би у Рају завршили теолошки факултет, и знали би шта је то зло, али не би се повели више, били би већ отпорни на зло. То дрво (познања добра и зла) по себи није било лоше, јел знање по себи је добро, али они су још били у пубертету, неспремни за тако јаку храну. И да је Ева била послушна Богу она би само једним екстатичким пољубцем са Адамом, зачињала и остајала девојка после порођаја. Оно што је било једанпут код Богородице, то би била општа појава у том блаженом безгрешном човечанству. И тада би се исто Христос појавио и оваплотио, постао човек, али би сви онда видели како кроз Његову кожу, Богодетета, пробија она светлост божанства. Пре преображења, сви би одмах знали ко је Он. Сви би долазили и дотицали његове ногице и хранили се тим божанским енергијама и то би било причешће у том безгрешном човечанству где не би било уопште смрти. Наравно такав Христос не би ишао на распеће. Значи без обзира како се Адам и Ева понашају, кад је Он је створио човека по лику своме, Он је већ отворио врата да Он постане човек. Било да они буду послушни, или непослушни, без Крста или са Крстом.

И сада може да вам буде јасније шта значи свадба са Јагњетом. Када Христос као Нови Адам долази, Он даје ону могућност какав је Адам могао да буде – безгрешан. А ерос је једна од Бога усађена позитивна енергија. Зато ни калуђер не сме да се ушкопи. То је бензин у мотору, у телу. А он само мора да се подреди братској љубави, пријатељској љубави и божанској љубави. Тако један добар калуђер када види једну лепу девојку, он се диви Богу, вајару њеном и тој лепоти коју је Бог створио али нема никакве жеље да њу дефлорише. Рецимо у Русији девојке немају мараме у Цркви, а удате имају. Обичај је да сви прилазе и кажу: “благослови владико или оче”, а он кад благослови дотакне њену руку дланом, па пољуби њену косу, барем владика, старији човек, а то је један еротски доживљај без икакве сексуалности. То је топлота и мирис девојачке косе и близина њеног тела, али нема никаквог, ми кажемо дивизија тела (да се његов уд нешто узбуђује). Ето то је могло да буде у оном блаженом човечанству.

Као што је со у месу да не учрвља, тако су то и добри калуђери и калуђерице. Они подсећају већину света хришћанскога да ако овај може и без једне жене, онда теби треба да је доста твоја једна супруга, а не Мухамедове 4 жене. Онамо, ако она може без једнога мужа, онда теби хришћанко треба да је доста твој један муж, као Христос Цркви. И у том погледу је сада јасније шта то значи свадба са Јагњетом.

ВАСКРСЕЊЕ

Када Христос дође о свом другом доласку, из Његовог тела има да букне огањ божанске љубави, ка свима, а већина човечанства је примила тај огањ. Ми смо у троуглу слободе овако: Бог на небесима, ђаво на облацима, ја на земљи. Ми долазимо из поколења у поколење да полажемо испит, да ли за љубав Божију, за Бога или за мржњу сатанску. И ми смо оптимисти да већина гласа за љубав Божију. Ти си налик на Бога ако си волео друге личности поред себе, чак и ако си спреман да умреш за њих (то је највећи знак). Такви већ имају у своме телу огањ божанске љубави и када њих о другом доласку Христос буде грлио њих тим огњем љубави (а то је несебична Тројична љубав), њима ће бити пријатно, јер је иста температура већ у њиховом телу ко та споља. А онима који су пуни мржње (Срби су и ту генијално дефинисали, супротно од тоpline љубави је мржња а то је мрзнутост егоисте, леденост егоисте који једино сами себе воле) њима је неподношљиво да су вољени, њима је неподносив тај огањ. Пошто они не воле никога они би и Њему забранили да њих воли. Бог нема никакве везе са паклом. Пакао је кад се неки ангео или човек заљуби сам у себе и каже, ја сам себи свој бог, никога не волим сем самога себе.

Ето сада када говоримо о свадби Јагњетовој, то је значи та тајна да кад Христос опет дође у оном свом историјском телу од отприлике 180 цм ми сви васкрсавамо у висини Његовог раста. Значи Дивац и ови двометраши има мало да се смање, а ови од 160 да се мало повећају. Зашто је то тако важно? Зато што тада ми улазимо у тело нашег Женика како никада жена не може да продре у тело свога мужа ни муж у своју жену. Милијарду светаца, сви истовремено и мушки и женски сви у Његово једно исто тело. Зашто? Због оних енергија у Његовом телу. Значи ако смо ми на висини Његовога мозга, ми упијамо из Његовог мозга оне божанске идеје које нас интересују. Светог Павла нешто друго, светог Петра треће, светог Саву друго. Свако по својој волтажи. И то је напајање енергијама премудрости Божије, у наш мозак прелази Његов мозак.

Онда смо ми на висини Његових очију, ми изнутра гледамо Његовим очима на космос, и изоштравамо свој укус. Јер никада нећете уживати у лепоти Ван Гогх-а ако немате приближно изоштрени естетски укус Ван Гогх-а. Тако ми никада не можемо уживати у лепоти руже коју је створио Бог, ако приближно не изоштримо наш укус укусу самога Бога Творца руже. А наше срце је тада на висини Његовог срца и ми упијамо из Његовог срца пуно огња божанске љубави колико можемо по нашој волтажи. То је доживљај свадбе са Јагњетом.

А ум остаје непомућен. Јер док је Адам у греху, све његове способности су располућене. Када је он сконцентрисан у умном свом компартменту, одељењу, тада он не може бити полно активан, А када је Адам полно активан (у загрљају са својом супругом), он не може бити умно активан. То је располућеност палоба Адама. А нови Адам у њему су све способности наново сконцентрисане и нема никакве сексуалности, његов ерос остаје (ми то кажемо преобразени ерос) заједно укомпонован са братском љубављу, са пријатељском љубављу и нарочито са оном божанском, Творачком љубављу. Такви су Адам и Ева могли бити, да су били послушни Богу. И зато имамо поправни испит после Његове смрти и васкрсења, када нас ослобађа страха од смрти и даје нам предукус вечне Љубави каква је у Њему и у Његовом телу и зато је причешће за нас највеће.

Ето драги моји кажу да је неједнакост после васкрсења. Бог одозго једнако (бесконечно) воли све, али људи не узвраћају истом љубављу. На пример, Јован најмлађи апостол имао је првенство у љубави. Он је навише узвраћао, имао највећу љубав ка Христу од свих апостола. Не да је Христос њега највише волео, него он је највише волео Христа. И зато каже свети Павле, после васкрсења биће неједнакост као звездано небо. Богородица је пуна луна, пун месец, најсветлија, три звезде уштапа су три јерарха (Василије велики, Григорије богослов и Јован златоусти), седам звезда медведице то су рецимо седам ђакона, влашићи апостоли, и тако сви разни...

Јер свако је понео онолико енергија божанства колико се он причешћивао, колико је упио и његова душа то понесе у рај. А када се тело састане (после васкрсења) онда и тело блиста. Рецимо као свети Сава који се већ од 17. године предао тотално Богу, не може њега стићи никад онај од 70 година који је почео тек тада да се причешћује. Али то није важно јер тамо нема нарцисоидних типова. У рају нема огледала. Него је огледало очи Исуса Христа и Богородице и других светаца који се теби диве. Као што други у твојим очима примају дивљење од тебе.

Зато је наш свети Николај Велимировић рекао својим богомољцима, боље речи својим богомолницима (да не буду Божји мољци) овако: »Да будем у рају, па макар и на крају«. То је скромност свакога хришћанина.

ТАЈНА КРСТА И МАЈКА БОЖИЈА

Тако да је Бог зато дошао и постао човек за нас, из љубави, филантропије, из човекољубија зато што је знао да људи заражени себичношћу луцифера од Адама и Еве не верују да их неко воли ако тај није спреман да умре за њих. Када тата и мама виде змију да иде ка колевки детета она или он се баце на змију и као млади људи они жртвују неких 40-50 година свог живота, али као грешни морали би када тада умрети. А Овај долази безгрешан, Он није морао уопште да силази доле и као Бог и као Човек и зато је Његова жртва бесконачна. А Он се бацио на ону змију космичку и сав отров и мржњу на човечанство је узео на своје тело и васкрсавши победио и змију и смрт. Ето то су такве дубине када ми говоримо о тајни Крста када Безгрешни умире.

А највећи богослов на небу и на земљи је једно женско биће, та Јеврејка девојка Марија. Њој један од Свете Тројице каже мама. А свако од нас људи има најинтимнији однос са мамом јер је она носила нас у себи. Значи она има најинтимнији однос са Христом. Она је Невеста Светога Духа, јер је Свети Дух њу оплодио без семена да зачне Сина Божијег на земљи.

А ко год је усвојен Богу Оцу кроз јединца Сина Исуса Христа, има право (нама је дао Он право јер смо ми од Бога Оца усвојена деца), да зове Његовог Оца »Оче наш који си на небесима«. Тај ће бити о другом доласку усвојен и Његовој Матери. Тада ћемо сви ми да добијемо девство као Богородица Марија и казаћемо после оченаша: »Мати наша која си на небесима да се слави име Твоје зато што си родила Сина Божијег, да дође Царство Твоје, кроз тебе је дошло...» тако једна молитва паралелна али христолошки уоквирена.

СВЕТЕ МОШТИ

Ако је неко видео слику (или учио историју ументости) која се зове »данс макабр« (дансе мацабре - ужасно коло, ужасни танец) која овако изгледа: скелети усправни играју коло а води их један са косом, то је као симбол смрти – сатане и косом он коси главе а не траве. Он је имао право кад Бог допусти да посече и дете и младића и старца, (кад Бог допусти да га усмрти), јер сви који су заражени грехом од Адама и Еве су дошли под власт сатане, а он је садиста и ужива да убија. Али није имао права да убија Безгрешнога који је и као Бог и као човек рођен од девојке без греха. И Овај се њему (ђаволу) разоружао и дошао, а знао је он ко је Тај па мисли: »Аха сада ћу ја помоћу две лутке лошега првосвештеника јеврејског Кајафе и преко лошега формалисте генерала римског цара Понтија Пилата«(и један и други су формалисте) да га победим. Овај рабин каже: »Има само један Бог. А овај је исто човек, а каже да је Син

Божији или Син човечији, а Син Божији значи да је Бог. Он мора умрети по нашем закону”. А овај Пилат каже: “Ко год се прогласи за цара тај је против монополије римског цара тај мора умрети”. Тако би се то десило да је било у Кини у Русији било где. У сваком народу постоји један формализам. И кад је он (сатана) ударио Њега косом смрти он је успео само толико да раздвоји душу и тело и онда се душа одвојила и отишла у ад а тело је остало на земљи. Али Он је први примерак моштију, да су и у мртвом телу остале енергије божанства, као нека струја које је спречила да ђаво оствари свој план, а то је да уђе са својим несвесним сарадницима (а то су црви и вируси) у тело умрлога и да га усмрди. Значи Бог ствара лепоту а ђаво украде, отме од Бога само оно што поружња, али овде није могао да прође, да уђе. Ни у крв која је остала под Крстом ни у његово бескрвно тело које је остало у гробу. А Његова душа се одвојила (душа има облик тела) и она је исијавала ону светлост божанства, кад је сишао у онај мрак (ад) онда су га сви препознали. Зато се ми радујемо на Ускрс, да је Он рекао: ”Ко воли мене и ову светлост мога Оца, може у недељу ујутру да иде за мојом душом у Рај”. Ми се радујемо на Ускрс да је ад остао празан, а то је мрачно место доле, где су у затвору држане душе (и Јована Крститеља и добрих и злих). И онда се Његова душа вратила из Раја на планету и ушла у своје бескрвно тело, оживео је, изашавши кроз оне покровце не разрешивши их, кроз камену плочу, не распукнувши камен и отишао је до Крста и упио је крв, јер Његово тело је живо али нема још крви. Јер мошти су моћи, божанске енергије, које спречавају да се тело распадне и без балсамовања, остаје нетрулеживо. Тако имају свети Васиље острошки, цар Лазар и неки други свеци широм православља, то чудо да из оних мртвих костију зраче енергије божанства које исцеле свакога ко приђе са вером, био он муслиман, римокатолик или било шта. Ето то су мошти.

ОБЈАШЊЕЊЕ 50. ПСАЛМА

Замислите, у 50. псаламу, (на Западу је то 51.) пише овако о Богу: да се оправдаш у речима својим када теби Боже буде суђено (Пс 50,6). А тамо у старом тексту јеврејском сви преводе: када Ти будеш судио. А то је тако вртоглава разлика у преводу. Зашто? Јер су ови који су ближи Христу знали да Бог није диктатор и да ће се о другом доласку, Њему исто судити, у том погледу да он даје слободу и демонима да они тада изразе своју слободу. А ми често и много пута критикујемо Бога а то значи судимо Богу. Каже зашто је Он дозволио овај рат, па зашто је Он дозволио да моје дете умре, па ово па оно. А критика је суђење. И они ће онда да кажу као што је Волтер који је близак сатанистима рекао: “Ја бих створио бољи свет него Бог”, као ја сам паметнији од Бога. Тако ће да каже и Луцифер и други. Али Христос о другом доласку неће да улази са њима у вербалне дуеле, иако овде стоји “...да се оправдаш ...” неће Он њима говорити да се правда. Него слово, на јеврејском “давар” је и дело. Код њих нема да је реч апстрактна као код Грка и код ових западних. То значи да се оправдаш и у делима својим. А он ће само да покаже своје четири ране, и пету ово прободено ребро. Никакве препирке, ви само блебешете, ви само говорите да волите човечанство, а ја сам једини умро за њега. То је Његов одговор.

О ТРИ ВРСТЕ ГРЕХА

Имамо три врсте греха: телесни, кад се неко опија па добије цирозу јетре. Није њега казнио Бог, него он сам себе својим неуздрањем. Који блудници добије венеричну болест. Исто је он крив. На другом спрату психички и душевни греси су тежи. Ако он каже: “Ја сам Наполеон”. То је падинска скела, то је много теже лечити него у интерној клиници неком операцијом. А трећи најгори греси су на највишем спрату духа, то су гордост сатанска који завиди Светој Тројици, и кривоверје - јерес. Која је разлика између психичкога - душевнога греха сујете (уображености) и духовне гордости на трећем спрату. Таква, да се сујетан и уображен човек такмичи са својим суседима да од њих буде школованији, богатији, политички моћнији. А духовни грех гордости, то је када се један ангел или човек такмиче са самим Богом и завиде самоме Богу а не човеку - суседу своме. То је неизлечива болест и сатана је постао непокајив. А шта је јерес? На грчком “ересис” (αἵρεσις) је то кривоверје. То је када је неки високо образивани теолог или начитан богомољац склон сујети и уображености и онда ђаво дође па му шапне неку теолошку идеју коју он мисли да је он сам генијално измислио, чега се нису досетили свети оци за 2.000 година и хоће ту полу-истину да природе Цркви, као обавезну догму. Тако да један човек (римски папа или један суботар), може да буде чист потпуно на првом најнижем спрату: нити пије нити пуши нити блудници. Чак и на другом спрату: није среброљубив није властољубив и није сујетан – уображен. Али на трећем спрату, он шири најгору могућу заразу, то је јерес. Он се баца на православно-католичанску Цркву и каже: није она права. Моја римска, папина је права или моја суботарска је права. А ко се баца на православно-католичанску Цркву, он се баца на самог Христа Бога. И зато најгора псовка на српском језику није

сексуална него теолошка, а то је: убићу Бога у теби. Замислите, он не мари тебе да убије, он хоће Бога у теби, јер зна да у теби станује Бог.

ШТА ЗНАЧИ КАТОЛИЧАНИН

Реч “католики” (καθολική) само Енглези могу оно меко “тх” да кажу. Кад он каже: “И ам ортодох цатхолиц”, он је православни католичан, а оно је “роман цатхолиц”, ми кажемо римокатолик, а онај је евентуално “реформед цатхолиц”, протестант - реформисани католик. Све три вере држе до те грчке речи. А Кирило и Методије су нашли да је словенски језик богатији од латинског, па су превели ту реч католики, са речју соборна, саборна, сабирна, она која сабира небо и земљу.

Руси имају меко ф (“Ө”), окрените је водоравно и то ће бити слово ф (“Ф”). Зато када Руси кажу кафољическаја Црква, то је православна, а када кажу катољическаја то је римска. Рецимо грчка реч “епископос” (ἐπίσκοπος), надгледач. Ми само скратимо оно ос, непотребно и сачувамо цео корен: епископ (надгледач над поповима). А шта обично варвари раде? (Скопље и Кијев, које су биле наша и Руска престолница биле су већа култура у ХИ. веку него провинције Париз или Лондон, јер смо били ближе Цариграду који је био центар тадашње хришћанске културе). Они одгризу, скрате реч, па одгризу оно “е” од епископ, па остане пископ, бискуп, бишоп (бисхоп). То је куса, скраћена реч грчка. И зато када на нашем подручју неко каже да је бискуп, ми знамо да он нема везе са оригиналом грчким са теологијом православном и да он није православан.

Ја сам католичанин кад говорим на грчком, а он је католик. То је краће за један слог. Као што је краће бискуп од епископа. То су суптилности које се не могу мимоићи, пошто је језик инструмент, преко кога се преноси смисао. И зато ми попови мора да знамо тачно нагласке и са песницима и филолозима добро да их чувамо. Добро да затегнемо и да наштимујемо гласне жице. Бранко Радичевић каже: “Виногради мојих љета млади”. Неко је неписмен ако нагласи као сада виногради, на словачки начин, на први удар (злог).

О ПОСТУ

Пост је средство, а не циљ. Циљ је највиши што је Бог заповедио свим људима, “будите савршени као Отац ваш небески” (Мт 5,48). А то савршенство божанско је у име Тројице рекао Син Божији, скромно, јер није рекао будите савршени као Ја (иако је Он једини савршен, има у себи савршенство божанства у своме људском телу), него је рекао “будите савршени као Отац ваш небески”. Ту се види скромност божанских личности - не истицање себе. Тако се ми одричемо добре хране, поштено зарађене, Богом благословене, заради боље хране, а то је причешће. И тиме ми себе проверавамо, да заиста волимо више Христа него најукуснија јела овога света. А причешће, то су енергије божанства у телу Христовом.

Зато је пост. И зато је на оном, да кажем телесном нивоу још најлакши. То је да се уздржавамо од те најукусније хране (месо, јаја и млечни производи). Али има има изузетка. Један млади калуђер је рекао своме старецу у пустињи: “Знаш оче ја волим много пасуљ, а не волим месо”. А овај му је одговорио: “Ти за време поста има да једеш месо”. Значи главни принцип је не угађати себи. Тако да нема неког потпуног система. А теже је на душевном плану, овом другоме спрату, то значи против среброљубља, против властољубља, па онда гледати филмове нечисте, па онда неко рецимо гледа, па се поистовети са неким диктатором, који је властољубив рецимо, па каже: “Како би ја био тако, као тај, као Клинтон или не знам ко”. А трећи спрат, духовни, најтеже је постити на том трећем спрату, јер демон дође, па те онда баш наводи да читаш јеретичке књиге и да читаш ово и оно о сектама, а у то време треба да одбациш све, па да читаш житија светих, од Јустина (Поповића) преводе па Добротољубље и светоотачке књиге.

О СТЕПЕНИМА БОГОПОЗНАЊА И АСКЕТИЦИ

Има неколико степена богопознања. Свети Павле је рекао да нема никоме извине (извињења) да не зна о Богу. Јер ако ти видиш неко велико уметничко дело (једну статуу или једну слику), ти знаш да иза тога дела стоји неки велики уметник. Тако овај космос (κόσμος на грчком значи украс), то је један велики Украситељ, велики Уметник створио. Тако да је свети Павле рекао: нема изговора да не знају да постоји Бог (1 Рим 1,20). Али то не значи да могу знати да је Он Света Тројица. То је већ откривење. Ово је само да знају да има Творац. Зато нема извине онима који желе да је бесмисао у космосу. А ми кажемо: Бог је Смисао, и он је на свакој и најмањој травки, на најмањем цвету, најмањој бубици и бубамари. Бог чак има и смисао за хумор. Где се то види? Па кад је сворио мајмуна.

Наравно да су се после греха неке животиње (то је необјасниво) више подложиле сатани, као змија и тигар. Али то је крив Адам. Преко њега је дошла зараза на животиње. То богопознање, најмање, најниже се зове “ревелатио натуралис” – откривење природно, кроз само природу, отисак божанскога Творца.

Онда има три светлости. Прво, ова космичка светлост сунца. Онда има интелектуална светлост само у мозгу створенога човека по лику Божијем. Зато се кнез зове светлејши - пресветли кнез, јер се у царским главама очигледно одблиставао један виши степен интелигенције. Руси кажу: “Имаш цара у мозгу”, за неког ко је јако паметан. То значи ти би могао царовати. А трећи степен светлости је нестворена вечна божанска светлост, коју могу да виде само чиста срца. Значи једини “инструмент” који може да каптира енергије божанства то је очишћено срце православног верника. И сад тај читав пут очишћења што кажу “катарсис” (κάθαρσις), то је пут аскетике, “пургацио” на латинском – “виа пургатива”. А онда “виа унитива” кажу Латини то је пут сједињења са Богом. То је већ мистика. И нема без овога очишћења уопште могућности видети и срести Бога. То је један знак љубави према Богу, да докажемо да ми више волимо Њега, него било шта што је од овога света најкусније и зато је аскеза највећа уметност.

Рецимо ако вајар има бронзу и мрамор да обликује, нешто ван себе, тако и сликар. Глумац, је већ узвишенија уметност да знате, иако кратко траје. Он је сам себи предмет своје уметности. Он обликује своје тело да буде једно вече Хамлет а друго вече просјак. Али он се уживљава у то, да буде то за 3 сата или за 4 сата, после се враћа себи. А аскет је и изнад глумца. Пошто добар глумац може некад да сакрије, ако није научио добро текст, мало га скрати или нешто. Они који не знају текст то неће приметити. Али аскета и сваки християнин, је на позорју. Свети Павле каже: “Читава ова планета је позорје, театрон (θέατρον, ср. 1 Кор 4,9)”. И ми смо дошли да играмо једну улогу, пресудну, сваки од нас, историјску улогу у своме поколењу. А публика нам је са једне стране бели ангели а са друге стране црни ангели, који су, зорки, прозорљиви и не може се ништа од њих саскрити. Чак и мисли чују некад по покретима тела (иначе они не могу да читају мисли само Бог то може). И сад каже, када чинимо нешто добро, дивно, онда бели ангели тапшу бравооо, а они црни плачу од беса и шкргућу зубима. А кад чинимо зло, онда су црни ангели радосни, а ови бели плачу. Тако смо ми, у неку руку, на том позорју дошли да одиграмо, да видимо да ли ћемо учинити за Бога више добрих дела или мање, или више за ђавола. Многи живе као да нема ни Бога ни ђавола, у младости, пошто не знају – незнабошци, али тиме су они ипак ближи ђаволу, јел лакше је ићи низбрдо него пењати се узбрдо. А нама је свима заповеђено да идемо на врх планине и да се сретнемо лице у лице са Богом. То је већ визија једног савршеног хришћанина, који је постигао да стигне на тај врх.

Е сада, жењени човек иде, вози аутомобил и унутра су жена и деца и он мора да вози серпентинама, уже и уже да стигне на врх, да види Бога. А калуђер иде на пречац као алпиниста, планинар, али мора да има доброг водича, то је онај старец. Евентуално, калуђер може да стигне пре ако је добар. Али калуђер се увек диви жењеном хришћанину и каже: “Како је тај храбар, узео је на себе тако велику одговорност, да буде поп у својој домаћој цркви, да буде слика Христа, а жена му је као Црква невеста, а деца су му први парохијани, које он треба да води ка Христу Богу том својим домаћом побожношћу у свом аутомобилу”. Ако тај жењени хришћанин не донесе своју плату кући, или је прокоцкао, то значи да се он изврнуо са оним својим аутомобилом и одмах цела породица страда уз њега, сви су угрувани. И зато се калуђер диви томе да је жењени узео тако велику одговорност на себе, а он каже ако се ја и оклизнем, ја се сам угрувам (ако би калуђер био тајни пијаница или имао неки порок). А овај жењени, одмах цела породица. Али имамо исти идеал у православном хришћанству. Нема два идеала и две врсте хришћана као код римокатолика. Они сматрају да су они који су целибатни и девствени прва класа, гардисти, а сви жењени да су пешадија. А код нас су сви гардисти (у том смислу да нико тебе није терао да се жениш и нико не тера калуђера силом да се он замонаши.) Ето тако, аскетика је највећа уметност над уметностима.

О томе лепо говоре житија и нарочито Лествица од Јована Лествичника. То су дубине психолошке какве Фреуд никада није могао да открије. А поред тога он има и указује на излаз из тих комплекса, док Фреуд па чак и Јунг само повлађују, па кажу ти си тако рођен,... мало смањи... али не могу да лече. Ту се тражи чудо. Кад неко иде за чудо код Светог Василија Острошког за телесно излечење, Бог му да први други пут. Али највеће чудо се дешава када се чудо не деси код Василија Острошког или код било којег светца. Зашто? Онда Бог њему даје знак да је он зрео да понесе свој крст.

Замислите једну елипсу црвену, дугачку и унутра је уписан Крст. Горњи крак је црвен, то је небеска Црква, Рај. Водоравно плаво, то је екуменска, васељенска Црква, живих чланова у историји на овој планети. Доле је црни крак, то је ад. Тамо су они који нису хулили, али нису били спремни да уђу у онај огањ божанске љубави. А где се црвено и плаво састављају овде у центру је божанска евхаристија, наша литургија, небеска и земаљска Црква се споје и онда се ми молимо на задушници и на свакој литургији за ове доле, који евентуално још нису у Рају. А изван Цркве, изван ове црвене елипсе, то су сатанисти, једино су они ван Цркве. Пошто сви ови у аду ће још стићи у Рај пре другог доласка

Христовог. Значи ово ван Цркве су једино ти који су хулили на Духа Светога. То су они који су свесно одбили благодат Божију и заљубили се у себе и рекли да су самодовољни. А то је први грех против Свете Тројице. Кад је он (ђаво) рекао, ја волим само себе и никог другог.

Увек волим да споменем једну маркизу француску из XIX-ог века. Кад су објавили 200 томова грчких Отаца на грчком, 200 на латинском она је купила све. Онда јој кажу: “Па госпа маркизо ви никада не можете прочитати те све свете Оце”. А она каже: “О па ја знам то добро, али ја хоћу да почнем разговор са тим светим људима а кад одем у Рај, ја ћу после лично да наставим”. Ето видите, то је добра вера, то је права вера!